

Zoetwatervoorziening Oost-Nederland (ZON)

Nieuws onder de ZON

In deze nieuwsbrief van juni 2020 gaat het vooral over droogte. Het is dit voorjaar droger dan ooit. Hoe de waterschappen omgaan met de droogte kunt u lezen in deze Nieuwsbrief. Om beter vat te krijgen op de gevolgen van droogte en de mogelijke maatregelen wordt het Droogteonderzoek Hoog-Nederland uitgevoerd. We gaan in onze regio door met het nemen van maatregelen om meer water vast te houden en minder te gebruiken. Goed bodembeheer is hiervoor cruciaal. Gebiedsmakelaar Janke Kloosterman laat zien hoe ZON en DAW hierin samen optrekken. En, er is een nieuwe ZON-coördinator. Binnenkort komt er ook een nieuwe projectsecretaris ZON.

Zoetwater en Droogte

Het is voor het derde jaar op rij droog. Het neerslagtekort is dit jaar op dit moment zelfs groter dan in het droogste jaar uit onze herinnering, 1976. En dat terwijl februari en de eerste helft van maart 2020 zeer nat waren. Vanaf half maart heeft het nauwelijks geregend. De mais en de aardappels snakken naar water. Het gras kleurt al geel.

Op 26 mei bracht Nu.nl een bericht met de kop: **In Achterhoek valt droogte al toe te schrijven aan klimaatverandering.** Nu.nl verwijst naar een studie van het KNMI en de Universiteit van Utrecht met als conclusie: *In het binnenland komen extreme droogtes zoals in 2018 nu vaker voor dan halverwege de vorige eeuw. In de kustregio's is dit niet het geval. Daar is in een smalle strook van 50 kilometer de netto hoeveelheid zomerregen juist iets toegenomen. Dat is geen gevolg van de mondiale opwarming, maar wel een factor die de extra verdamping lokaal heeft gecompenseerd. Het droogtebevorderende effect van klimaatverandering is in de kuststrook daarom (nog) niet zichtbaar, terwijl dit in het binnenland wel zo is.*

Het artikel van Nu.nl kunt u zien op <https://www.nu.nl/klimaat/6053599/in-achterhoek-valt-droogte-al-toe-te-schrijven-aan-klimaatverandering.html>

Het nieuwsbericht van het KNMI is te vinden op: <https://www.knmi.nl/over-het-knmi/nieuws/vaker-droogte-in-het-binnenland>

De klimaatverandering zorgt voor een toenemende kans op watertekort in droge perioden. In het Deltaprogramma hebben de waterschappen en de andere overheden aangegeven hoe met klimaatontwikkeling omgegaan moet worden. Naast maatregelen in de watersystemen is ook verandering in gebruikspatronen gewenst. Omdat zoet water dus schaarser wordt moet er bewust mee worden omgegaan. Waterschappen, provincies, gemeenten, de landbouw, terreinbeheerders, bedrijven en particulieren voeren momenteel een programma ter verbetering van de zoetwatervoorziening uit.

De waterschappen nemen maatregelen om de gevolgen van droogte te beperken. Zo geldt er binnen Vallei en Veluwe vanaf 18 mei een beregeningsverbod uit oppervlaktewater.

Voor de actuele informatie over droogte kijk op:

Rijn en IJssel: <https://www.wrij.nl/thema/kennis-informatie/waterthema'-0/klimaat/droogte/>

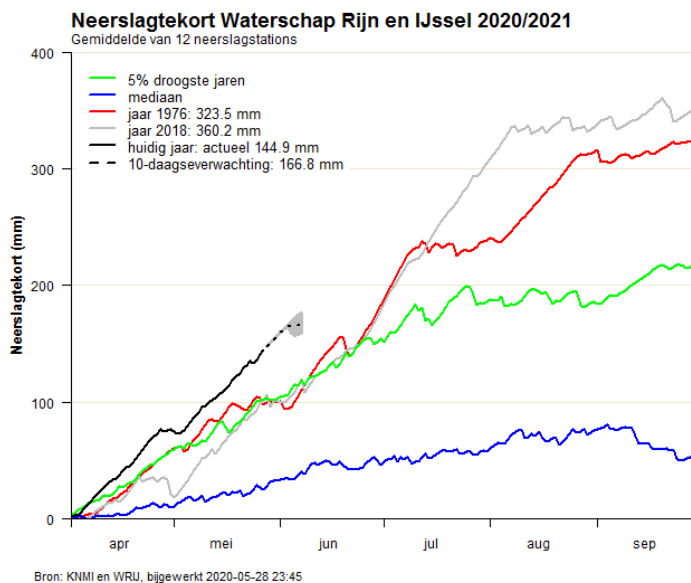
Vechtstromen: <https://www.vechtstromen.nl/over/klimaat/droogte-watertekort/>

Vallei en Veluwe: <https://www.vallei-veluwe.nl/actueel/actuele-thema/droogte/>

Drents Overijsselse Delta: <https://www.wdodelta.nl/droogte/>

Neerslagtekort

Het neerslagtekort is een maat voor de droogte, en volgt uit het verschil tussen verdamping en neerslag. In Nederland wordt het doorlopend potentieel neerslagoverschot verkregen door het verschil te berekenen (in millimeters) tussen de hoeveelheid gevallen neerslag en de berekende referentiegewasverdamping. De groene lijn met toevoeging '5% droogste jaren' geeft het verloop van het neerslagtekort aan dat in 5% van de jaren wordt overschreden. De blauwe lijn met toevoeging 'mediaan' toont het verloop dat in 50 procent van de jaren wordt overschreden. De rode lijn laat het neerslagtekort zien dat in de extreem droge zomer van 1976 optrad. De lichtgrijze lijn toont het verloop in 2018. De zwarte lijn is 2020.

ZON en DAW

Janke Kloosterman is gebiedsmakelaar voor het DAW-programma. Vroeger was ze agrariër, nu bezoekt ze als zzp'er landbouwbedrijven, onder andere in het gebied van waterschap Drents Overijsselse Delta. Aan de keukentafel kijkt Janneke samen met de agrarische ondernemer naar de mogelijkheden voor het bedrijf. Vanuit het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) zijn er diverse financiële mogelijkheden om te investeren in maatregelen. Janneke adviseert, brengt maatregelen en vergoedingen in kaart en legt uit welke voorwaarden gelden. Zo ontzorgt zij de ondernemer in het subsidietraject. Het doel van het DAW is een bijdrage te leveren aan de wateropgaven in agrarische gebieden en het realiseren van een economisch sterke en duurzame landbouw. Werken aan schoon en voldoende water en een schonere bodem dus. Voor een deel komen de DAW-maatregelen en de ZON-maatregelen met elkaar overeen. Zoals het verbeteren van de bodemstructuur en het aanleggen van onderwaterdrainage. Het is mogelijk om de subsidies van beide programma's te combineren.

Wilt u in gesprek met Janke of uw ideeën met haar delen dan kunt u een mail sturen naar: DAW@ltonoord.nl of bellen naar telefoonnummer: 088 888 66 31

Dit stukje is gebaseerd op een artikel in een nieuwsbrief die is verspreid onder agrariërs binnen het werkgebied van Drents Overijsselse Delta

Aanleg onderwaterdrainage Foto LTO Noord

Droogteonderzoek Hoog-Nederland

Vanaf begin 2019 wordt er gewerkt aan het onderzoek Droogte in de zandgebieden van Oost-, Zuid- en Midden-Nederland. Dit naar aanleiding van een aanbeveling van de Beleidstafel Droogte. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/12/18/eindrapportage-beleidstafel-droogte-nederland-beter-weerbaar-tegen-droogte>

Provincies, waterschappen, terreinbeherende organisaties, waterbedrijven, landbouworganisaties en een consortium van wetenschappelijke instituten werken samen aan het in beeld brengen van de effecten van de droogtes van de jaren 2018 en 2019 op bodem, grondwater, landbouw en natuur. Het eerste tussenrapport is eind 2019 gepubliceerd. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/12/18/bijlage-5-droogteonderzoek-zandgronden>

Nu wordt er gewerkt aan fase 2 van het onderzoek. Er zijn gevoeligheidsanalyses met het landelijk Hydrologisch Model (LHM) uitgevoerd. In Gelderland en Brabant zijn locaties ingericht om het bodemvocht te meten. Met behulp van remote sensing (RS) wordt ingeschat hoeveel er in 2018 en 2019 is berekend. Samen met de inschattingen van de waterschappen en de berekeningen van het LHM hopen we zo de feiten over de berekening van gewassen in beeld te krijgen.

Wat kunt u verwachten

Analyse: uniform, eenduidig, integraal, meerdere onafhankelijke bronnen van informatie (grondwatermeting, modelberekening, remote sensing beeld).

Natuur: LMF data: methodiek, trends, analyse, natuurenquête onder beheerders, nieuwe opnames 2020.

Landbouw: Actuele verdamping, kaart beregende percelen: LHM en RS-gebaseerd (data voor 2018), LHM-berekeningen 2018, 2019, berekende RS vegetatie-indices 2016 t/m 2019, Verdampingsreductie 2018 en 2019, Economische schade door droogte.

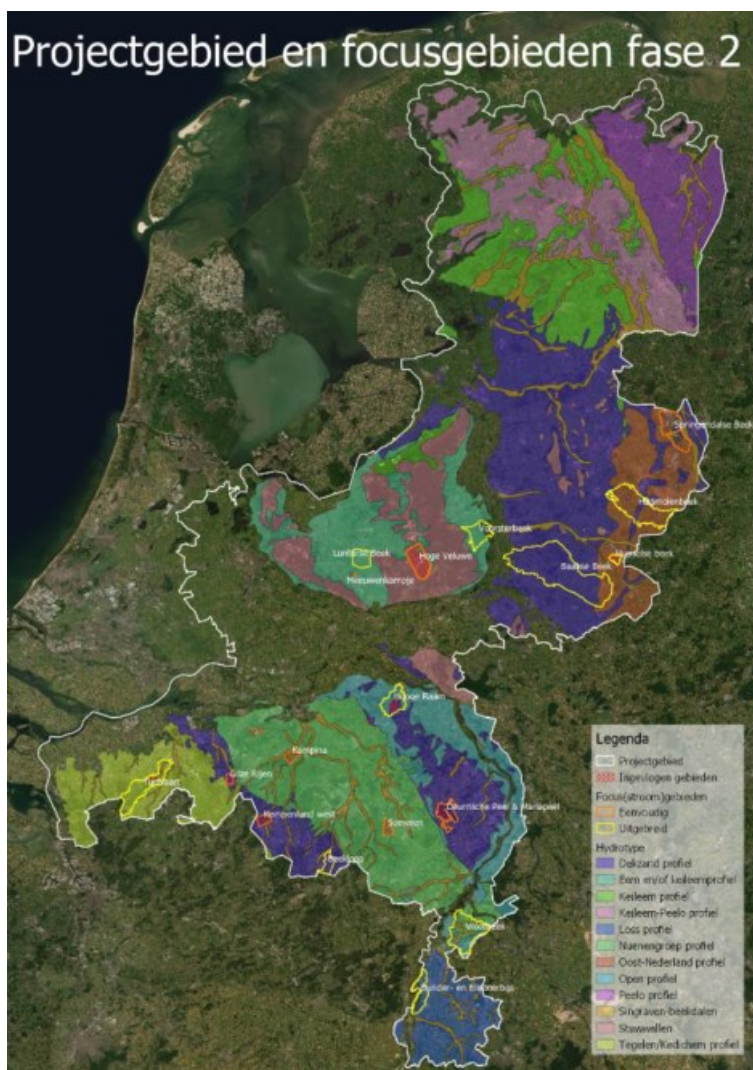
Hoe is er geacteerd door waterbeheerders en sectoren?

Monitoring: Hoe was de monitoring van de droogte 2018 en 2019? Bodem-(grond)

watersysteem: toestand (voorraad in m3 en niveau ten opzichte van NAP) en effecten van acties. Aanbevelingen voor monitoring en uniform beschikbaar maken van data.

Maatregelen: Wat kunnen we wanneer doen? Preventieve maatregelen. Curatieve maatregelen als het eigenlijk al te laat is. Herstelmaatregelen. Wat werkt niet, te laat en/of onvoldoende?

Wat kunnen we beter niet doen? Effecten van maatregelen tegen droogte: zin en onzin. Eigenlijk teveel om op te noemen. Hopelijk wordt u hierdoor nieuwsgierig.

Voor meer informatie: Teun Spek.

t.spek@gelderland.nl

Maatregelen tweede fase

Het RBO heeft in de december vergadering de lijst met zoetwatermaatregelen voor de tweede fase vastgesteld. Dat zijn maatregelen gericht op systeemherstel voor het grondwatervoorraadbeheer, het verminderen van watergebruik en het veranderen van grondgebruik of functies.

Het Rijk stelt ook voor de tweede fase Deltafondsmiddelen beschikbaar voor het uitvoeren van zoetwatermaatregelen. We hopen op een bijdrage van 30 tot 50 miljoen. Dan kunnen we voor 120-200 miljoen aan maatregelen uitvoeren. In het voorjaar hebben alle partners de gelegenheid gehad op te geven welke investeringen zij verwachten in zoetwatermaatregelen in de periode 2022–2028. De 1^e uitvraag bij de partners laat zien dat er in Oost-Nederland een grote ambitie is op het gebied van de zoetwaterbeschikbaarheid. Op basis van de uitvraag ligt er nu een eerste bod van €415 miljoen. Dit eerste bod zal de komende maanden verder worden aangescherpt. Vervolgens zal het regionale bod worden teruggebracht tot de gewenste omvang op basis van redeneerlijnen die in het RBO worden vastgesteld. Nadrukkelijk wordt gezocht naar koppelkansen met andere opgaven op het gebied van water (KRW, NBW, DPRA, drinkwater) en met koppelkansen op het gebied van landbouw, natuur en biodiversiteit. Partners kunnen de komende tijd nog investeringen opgeven of hun ingediende bod aanpassen. Dat kan bij w.wassink@vechtstromen.nl en bij Inge.Phernambucq@WitteveenBos.com. Bij hen kunt u ook meer informatie krijgen.

Wisseling van de wacht

Er is wat veranderd in de organisatie van ZON. Geert Groenewold is gestopt als ZON-coördinator en Peter Roozenbeek stopt per 1 juni als projectsecretaris. Beiden zijn zo ongeveer aan hun pensioen toe. Sinds 1 maart is Wim Wassink de nieuwe ZON-coördinator. Zeer binnenkort wordt de functie van projectsecretaris ingevuld is de verwachting.

Wim Wassink, de nieuwe coördinator ZON stelt zich voor

Graag wil ik mij even voorstellen. Sinds 1 maart ben ik aan de slag als coördinator voor ZON en heb daarmee het stokje overgenomen van Geert Groenewold. Een uitdagende klus, met het huidige programma dat volgend jaar gereed moet zijn en een nieuw programma dat in 2022 van start moet gaan. Daarnaast is het onderwerp actueel en urgent gezien de droogte van de laatste jaren.

Het leuke aan de klus vind ik het samenwerken met de vele partners die vanuit verschillende invalshoeken keihard werken aan de zoetwateropgave. De afgelopen maanden heb ik al veel van jullie ontmoet, omdat we samen aan de slag zijn gegaan voor de 2e fase ZON.

Voor degenen die denken waar ken ik hem van: De afgelopen 12 jaar ben ik werkzaam geweest voor waterschap Vechtstromen en daarvoor lange tijd bij de Dienst Landelijk Gebied.

Het project

Zoetwatervoorziening Oost-Nederland is een project van het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) Rijn-Oost. Door de klimaatverandering zullen perioden van droogte langer aanhouden en vaker voorkomen. In gebieden waar niet of nauwelijks sprake is van wateraanvoer, kan die droogte schade opleveren voor de economie, de natuur en de leefomgeving. We moeten regionaal, maar ook landelijk, actie ondernemen. Zoetwatervoorziening Oost-Nederland levert de regionale inbreng in het deelprogramma 'Zoetwater' van het Deltaprogramma.

Met deze nieuwsbrief brengen wij u op de hoogte van de laatste stand van zaken van het project. Het project ZON is een samenwerkingsverband tussen de provincies Overijssel, Drenthe, Gelderland en Utrecht, de waterschappen Drents Overijsselse Delta, Rijn en IJssel, Vallei en Veluwe en Vechtstromen en de gemeenten. Het totale gebied wordt regio Oost genoemd.

Colofon

Uitgave: juni 2020

Realisatie: Kernteam Zoetwatervoorziening Oost-Nederland

Projectleider: Wim Wassink

Meer informatie?

Of wilt u zich aanmelden, afmelden of wijzigingen doorgeven met betrekking tot deze nieuwsbrief? Neem contact op met: w.wassink@vechtstromen.nl

Beleidsstafel Droogte

Op 18 december heeft de minister het eindrapport van de Beleidsstafel Droogte 'Nederland beter weerbaar tegen droogte' naar de Tweede Kamer gestuurd. In het rapport is veel aandacht voor de nodige maatregelen op de Hoge Zandgronden: minder gebruiken, sparen, grondwatervoorraadbeheer en aanpassen gebruiksfuncties. Meer informatie op <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/12/18/kamerbrief-over-eindrapportage-beleidsstafel-droogte-nederland-beter-weerbaar-tegen-droogte>

Verdeling 2 miljoen extra Deltafondsmiddelen

De kerndelegatie RBO heeft besloten hoe de extra Deltafondsmiddelen in onze regio worden verdeeld. Waterschap Vechtstromen en veel gemeenten in de gebieden die in 2018 het meeste last hadden van droogte (Twente, Achterhoek en de Veluwe) hebben goede maatregelen aangedragen om meer water vast te houden. De kerndelegatie vindt dat alle indieners in aanmerking komen voor een bijdrage. Dat zijn in totaal 20 partijen. De maatregelen moeten uiterlijk eind 2021 zijn afgerond. De provincies Gelderland en Overijssel verzorgen de verdeling van het geld.

Maatregelen tweede fase

Het RBO heeft in de december vergadering de lijst met zoetwatermaatregelen voor de tweede fase vastgesteld. De lijst is samengesteld samen met de partners en met zoetwaterregio Zuid-Nederland en bestaat uit maatregelen die in principe in aanmerking komen voor een bijdrage uit het Deltafonds in de periode 2022 – 2027. Daarbij is voortgebouwd op het bestaande uitvoeringsprogramma zoetwater uit 2014, maar is dit aangepast en uitgebreid op basis van voortschrijdend inzicht in de afgelopen 5 jaar. Voor het programma vanaf 2022 is gefocust op wat potentieel realiseerbaar wordt geacht. Het adviesbureau Witteveen en Bos heeft alle maatregelen beoordeeld en daar een rapport over uitgebracht. Daarin staat waar de verschillende maatregelen toegepast kunnen worden, hoeveel de maatregelen bijdragen aan de grondwateraanvulling en wat de kosten zijn.

De lijst met maatregelen dient als basis voor de tweede fase uitvoering zoetwatermaatregelen. In de eerste maanden van 2020 gaat de ZON-werkgroep in gesprek met de ZON-partners zoals gemeenten, waterschappen, provincies, landbouw, terreinbeheerders, woningbouwcorporaties en drinkwaterbedrijven om te inventariseren welke maatregelen zij in de periode 2022 – 2027 denken te gaan uitvoeren en hoeveel er geïnvesteerd wordt in zoetwatermaatregelen. Met behulp van die inbreng wordt het regionaal bod samengesteld.

Het project

Zoetwatervoorziening Oost-Nederland is een project van het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) Rijn-Oost. Door de klimaatverandering zullen perioden van droogte langer aanhouden en vaker voorkomen. In gebieden waar niet of nauwelijks sprake is van wateraanvoer, kan die droogte schade opleveren voor de economie, de natuur en de leefomgeving. We moeten regionaal, maar ook landelijk, actie ondernemen. Zoetwatervoorziening Oost-Nederland levert de regionale inbreng in het deelprogramma 'Zoetwater' van het Deltaprogramma.

Met deze nieuwsbrief brengen wij u op de hoogte van de laatste stand van zaken van het project. Het project ZON is een samenwerkingsverband tussen de provincies Overijssel, Drenthe, Gelderland en Utrecht, de waterschappen Drents Overijsselse Delta, Rijn en IJssel Vallei en Veluwe en Vechtstromen en de gemeenten. Het totale gebied wordt regio Oost genoemd.

Colofon

Uitgave: december 2019

Realisatie: Kernteam Zoetwatervoorziening Oost-Nederland

Projectleider: Geert Groenewold
Postbus 10078
8000 GB Zwolle

Meer informatie?

Of wilt u zich aanmelden, afmelden of wijzigingen doorgeven met betrekking tot deze nieuwsbrief? Neem contact op met: projectsecretaris: Peter Roozenbeek, peterroozenbeek@wdodelta.nl
088 233 20 06